

९०४

प्रपञ्चसारसारसङ्ग्रह

अथान्नगोपालादिमन्त्रप्रसङ्गात् अन्नप्रददधिवामनमन्त्रोपि मन्त्रदेवता-
प्रकाशिकोक्तप्रकारेण लिख्यते—

चन्द्र ऋषिः । चिराट् छन्दः । दधिवामनो देवता । ओं बीजम् ।
स्वाहा शक्तिः । इष्टार्थे विनियोगः । आं हत् । नमः शिरः । विष्णवे
शिखा । सुरपतये कवचम् । महाचलाय नेत्राभ्याम् । स्वाहा अक्षम् ।
ओं नमो विष्णवे सुरपतये महाचलाय स्वाहा इति मन्त्रः । अन्नप्रदोयं
मन्त्रः । अस्य न्यासविधिः— पङ्कान्यङ्गुलीष्वपि विन्यस्य मूलेन व्यापकं
कृत्वा, मूलमन्त्राक्षराणि शिरोललाटेनेत्रद्वयकर्णद्वयोष्ठद्वयतालुकण्ठबाहुहृदयोदर-
नाभिगुह्योरुजङ्घापादेषु विन्यस्य ऋष्यादीन्विधाय ध्यायेत् ॥

मुक्तागौरं नवमणिलसद्भूषणं चन्द्रसंस्थं
भृङ्गाकारैरळकनिकरैश्शोभिवक्त्रारविन्दम् ।
हस्ताब्जाम्यां कनककलशं शुद्धतोयाभिपूर्णं
दध्यन्नाढ्यं कनकचपकं धारयन्तं भजामः ॥

चतुर्लक्षजपः । आज्याकर्तस्तिर्लैर्दशांशं पुरश्चरणाहोमः । दध्यन्नेन वा ॥

अथ पूजा—

पञ्चदशपङ्क्ते प्रोक्तचन्द्रपीठे समावाह्य वामनमूर्तिं समर्चयेत् ।
अङ्गैः प्रथमाष्टतिः । पूषायै० सुमनसायै० प्रीत्यै० तुष्ट्यै० पुष्ट्यै० वृद्ध्यै०
धृत्यै० सौम्यायै० मरीचिन्यै० अंशुमालिन्यै० तिष्ठायै० उद्गतायै० लक्ष्म्यै०
इच्छायै० संपूर्णायै० मण्डलायै० १६ इत्यामिः शुभ्रवर्णाम्बरभूषणामपवरकरामिः

षोडशकलारूपशक्तिभिः द्वितीया । सशक्तिकवासुदेवादिभिस्तृतीया । शान्त्यै०
श्रियै० सरस्वत्यै० रत्यै० इति वासुदेवादीनां शक्तयः कोणेषु । मूर्तयो दिक्षु ।
केशवादिभिर्द्वादशनामभिश्चतुर्थी । कुमुदाय० कुमुदाक्षाय० पुण्डरीकाय० वामनाय
शंकुकर्णाय० सर्वनेत्राय० सुमुखाय० सुप्रतिष्ठाय० पिङ्गलाय० हरिसेनाय १०
एतैरशुभ्रवर्णैः शङ्खचक्रगदापद्मपाणिभिः पञ्चमी । लोकपालैष्पष्ठी ॥

अथ प्रयोगः —

प्रतिदिनं दध्यन्नदशाहुतिहोमात् संपूर्णान्नो भवति । प्रतिदिनं नियमेन
सहस्रजपादन्नसमृद्धिकरश्च मुक्तिकरश्च ॥

अन्नकामो हुनेन्नित्यमष्टाविंशतिसंख्यया ।
सितान्नं घृतमिश्रं तु प्राप्नुयादन्नमक्षयम् ॥

सितान्न-शर्करान्नम् ।

अपूपं पद्मसोपेतं हुनेच्चाष्टसहस्रकम् ।
अलक्ष्मीर्नाशमाप्नोति महतीं श्रियमाप्नुयात् ॥

अयुतं चाहुतीर्हुत्वा दध्यन्नं शर्करायुतम् ।
अन्नपर्वतमाप्नोति यत्र यत्र स गच्छति ॥

हुनेत् विल्वसमीपस्थः पद्माक्षैरयुतं नरः ।
वसुन्धरा महालक्ष्मीः वसु वर्षति तत्र तु ॥

विद्यार्थी प्रजपेन्नित्यं ध्यायन्नेव जनार्दनम् ।
जुहुयात्पायसं मन्त्रैः साक्षद्वागीश्वरो भवेत् ॥

पुत्रकामो जपेच्छंखं पुत्रजीवफलैर्हुनेत् ।
तत्काष्ठदीपिते वह्नौ स सत्पुत्रमवाप्नुयात् ॥

ध्यात्वा त्रिविक्रमं देवं रक्ताभं करवीरकैः ।

हुनेदयुतसंख्याकैः सर्वत्र विजयी भवेत् ॥

राज्यकामोपि पद्मानामयुतं जुहुयान्नरः ।

ध्यात्वा चेन्द्रपदं राज्यं लभेच्चिरमकण्ठकम् ॥

अपामार्गदलैर्हुत्वा लवङ्गैः (ङ्गैः) वा मधुप्लुतैः ।

अयुतं साध्यनामान्तं महावश्यक्रियां लभेत् ॥

अपामार्गदलं-तदीयपत्रम् ।

आरोग्यकामी जुहुयादपामार्गेश्शतं शतम् ।

आयुष्कामस्त्रिमध्वक्ततिलदूर्वाङ्कुराक्षतैः ॥

अयुतं जुहुयात्तावज्जपेदायुर्लभेत् चिरम् ।

स्मृत्वा त्रैविक्रमं रूपं जपेद्दशसहस्रकम् ॥

मुक्तो बन्धाद्भवेत्सद्यः नात्र कार्या विचारणा ।

अथ यन्त्रमुच्यते —

ससाध्यलक्ष्मीप्रणवाद्यकर्णिकं मन्त्राक्षरद्वन्द्वदलाष्टकं च ।

शिष्टार्णपुग्मोल्लसितान्त्यपत्रं अष्टाक्षरैरुज्वलपत्रकाग्रम् ॥

परीतसुद्धादशार्णमन्त्रं ततो वहिर्मातृकया च वीतम् ।

ततो वहिः पूर्णमखण्डवीजं यन्त्रं त्विदं श्रीमदमीष्टदं च ॥

अस्यार्थः — अष्टपत्रकर्णिकायां प्रणवं तन्मध्ये श्रीवीजं तन्मध्ये साध्यनाम, अष्टदलमध्ये मन्त्रस्य वर्णद्वयं अन्त्ये अवशिष्टं वर्णद्वयं च । दलाग्रे प्रसिद्धाष्टाक्षरं, तद्वहिः प्रथमे वृत्ते वासुदेवद्वादशाक्षरमन्त्रेण वेष्टयेत् । द्वितीये वृत्ते मातृकया तद्वहिः प्रणवेन वेष्टयेत् ॥

अथ यज्ञेश्वरवामनमन्त्रः —

नळकूबर ऋषिः । अतिजगती छन्दः । यज्ञेश्वरवामनो देवता ।
 क्लीं वीजम् । स्वाहा शक्तिः । क्लृं हृत् । क्लीं शिरः इत्याद्यज्ञानि । ध्यानादिकं
 पूर्ववत् । ओं क्लीं श्रीं ठं नमो भगवते विष्णवे सुरपतये महाबलाय स्वाहा ॥
 इति मन्त्रः । यज्ञेश्वरसमानैश्वर्यप्रदः ॥

अथ भोगवामनमन्त्रः —

कपिल ऋषिः । गायत्री छन्दः । भोगवामनो देवता । ओं वीजम् ।
 स्वाहा शक्तिः । मन्त्रपदैः पञ्चाज्ञानि । ध्यानम् —

नीलवर्णश्चतुर्बाहुः शङ्खचक्रगदाब्जधृक् ।
 सर्वान्भोगान्ददात्येष भक्तानां भोगवर्धनः ॥

ओं नमो भगवते विष्णवे महाबलाय स्वाहा ॥ इति मन्त्रः ॥

अथ विश्ववामनमन्त्रः —

ब्रह्मा ऋषिः । गायत्री छन्दः । मायाबालकवामनो देवता । ओं वीजम् ।
 स्वाहा शक्तिः । मन्त्रपदैः पञ्चाज्ञानि ॥

पीताम्बरोत्तरीयोसौ मौञ्जीकौपीनधृक् हरिः ।
 कमण्डलुं च दध्यन्नं दण्डं छत्रं करे दधत् ॥

यज्ञोपवीततत्त्वाङ्गो ध्यातव्यो वामनस्सदा ।

नमो मायाबालकविष्णवे महाबलाय स्वाहा ॥ इति मन्त्रः ॥

अन्नविद्याभूमिदीयं भक्तानामभयंकरः ।

एतेषां मन्त्राणां पुरश्चरणादिकं पूर्ववत् ॥ इति मन्त्र देवताप्रकाशिकोक्ता
 वामनमन्त्राः ॥

अथ वैश्रवणमन्त्र उच्यते —